

מראי מקומות - יבמות

מט:

דמשום דכולם שייכים ליוחסין. הא דמשנת ר"א קב ונקי, היינו משום דהא דאי' בקידושין (עז) דבת גר כשרה לכהונה, ואי' שם (עח: דמיום שחרב בהמ"ק נהגו כהנים סלסול בעצמן כראב"י, וכדי להודיע זה לבל תשכח, נכתב במגלת יוחסין. וכן הא דישעי' ומנשה, י"ל דבא להודיע איך צריך לזהר כ"כ ביוחסין, דאי' בברכות (י) דהתנבא חזקיהו שיהיו לו בנין דלא מעלי, ומ"מ נתן לו ישעי' בתו לאשה, ולבסוף נהרג ע"י אותו בן, דהיינו מנשה.

ה. משנת ראב"י קב ונקי

כ' הרא"ש בעירובין (פרק ד', סי' ב') בשם ר"ח מפי קבלה, דמה דאמר' דמשנת ראב"י קב ונקי, היינו שיש קבלה דקיי"ל כוותי' בק"ב מקומות [וע"ש שכ' ליישב עפ"ז למה שם לא קיי"ל כוותי', דאולי אינו מן הק"ב מקומות].

ו. מידן דייני' וקטלי', וכו'

יש לעי', הא משמע דלדעתו הרגו כדן, ואיזה דין הוא להרגו. פי' הערוך לנה, דהיינו מדין נביא שמתנבא מה שלא נאמר לו בנבואה, דקיי"ל דמיתתו בידי אדם, וכיון דסתרו דבריו לדברי תורה, ע"כ לא נאמרו לו, וא"כ לדעתו י"ל דשפיר הרגו. וכ"כ בדברות משה (הערות לפ' החולץ, הע' ק"ב), והוסיף דזהו המקור לדברי הרמב"ם (יסודי התורה ט, א), דמי שמתנבא להוסיף או לגרוע מצוה מן המצוות, נביא שקר הוא, ומיתתו בידי אדם.

ז. ואי אימא לי' אישווי' מזיד

פרש"י, מוטב שאברח מפניו שלא לעשותו מזיד. ותמה הערוך לנה, הרי צריך לברוח מפניו משום ונשמרתם מאד לנפשותיכם. וביאר דכוונת רש"י לפרש למה לא נתן טעם לדבריו ואז יברח, והיינו משום דאם יתן לו טעם, ולבסוף הרגו, אז יהי' מזיד, ולכן ברח בלא נתינת טעם לדבריו.

ח. משום דאמר ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב

ע' בערוך לנר שהביא מה שהק' הריטב"א, דהא כתי' שם וסר עונך וחטאתך תכופה, וא"כ מבואר דכבר נענש ונתכפר. וביאר הערל"ג ע"פ הא דאי' ביומא, דע"י תשובה זדונות נעשות כשגגות, ו"עון" הוי מזיד, ו"חטא" הוי שוגג. וא"כ, י"ל דזהו שנאמר לישעי', וסר עונך, דהיינו המזיד כבר סר ונמחל לך, אבל עדיין נשאר חטאת, שהוא שוגג, וזהו מש"כ וחטאתך תכופה, דהיינו לעתיד, בשעת מיתתו כשמטא להדי פומא.

ט. כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה

פרש"י, וכסבורים לראות ולא ראו. והק' הערוך לנה, איך ישעי' עצמו טעה ואמר שראה, הרי ודאי ידע שאי אפשר לראות, וא"כ על כרחך טעה בראייתו. וע"ש מש"כ בזה, וכ' עוד תי' לזה בפ' לתוס', ע"ש.

א. ותהי נדתה עליו, אפי' בשעת

נדתה תפסי בה קידושין

כ' הרמב"ם (אישות ד, יב) דמקדש את הנדה "הר"ז מקודשת קידושין גמורין, ואין ראוי לעשות כן". וכ' המגיד משנה דטעם הדבר הוא משום דכיון שאינה ראוי' לביאה או חופה, א"כ אין ראוי לקדשה. עוד הביא טעם דשמא יגע בבשרה. וכ' הט"ז (אה"ע מ"ד, ז) "ומה שאנו אין נזהרים בזה, לפי שכבר הוכן כל הצורך סעודה, ואין להפסיד בשביל זה".

ב. ותהי נדתה עליו, וכו'

ע' בחי' ר' שמעון (יבמות א', ד"ה וכן נ"ל לענין) דכ' דמה דקידושין אין תופסין בעריות, אין הביאור משום דהחיוב כרת גופי' מעכב הקידושין מלחול, אלא דהחיוב כרת מגלה על חסרון בעצמותה של האשה עצמה דאין קידושין חלין בה. וא"כ, שפיר מובן מה שקידושין תופסין בנדה, דבנדה אין הכריתות בא מחמת החסרון בהאשה גופה, אלא הכרת בא משום הטומאה דאית בה באשה. וא"כ, שפיר י"ל דהקידושין חלין, דאין שום חסרון בהאשה גופה, והטומאה אין לה ענין לדיני הקנין שלה בכלל.

(אולם צ"ע לפ"ז, למה צריך קרא בכלל לומר שקידושין תופסין בה, ואולי זהו גופא הגילוי דהכרת בנדה לא בא אלא מחמת הטומאה. א"נ, דקרא זה מגלה את היסוד דתפיסת קידושין תלוי בחסרון בהאשה, ולא בהכריתות גופא.)

ג. סוטה נמי, דהא תפסי בה קידושין

פרש"י, לאישה, דאף לאחר שזינתה לא פקעו מינה קידושיה הראשונים. וכ' האבני מילואים (י"ח, א') דמבואר מדברי רש"י, דאם לא הי' קידושין תפסי אצלה, אז יהי' פקעי הקידושין גם אם הי' הקידושין בהיתה, ורק אח"כ נעשה למי שאין קידושין תפסי בה. והק' תוס', הא נדה לא פקעי קידושין שלה, ומ"מ איצטרך קרא לומר דקידושין תפסי בה. ולכן פי' דמה דאמר' דתפסי בה קידושין, היינו אם גירשה וחזר וקידשה, וכת' בה הוי', ולכן תפסי בה קידושין. וע' ברמב"ן שכ' ליישב קו' תוס' מנדה, דשאני נדה דשנוי החזר לברייתו הוא, ואם אתה אומר קידושין פוקעין ממנה, לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה.

וע"ע בתוס' בקידושין (סח) דבתחלה נקט בדעת רש"י דלא ס"ל דקידושין תופסין בסוטה אף לדעת ר"ע אלא היכא דעדיין לא גירשה, ואמר' דקידושין לא פקעי, ולכן אין הולד ממזה, אבל אם גירשה וחזר וקידשה, אין הקידושין תופסין לדעת ר"ע, ולכן הולד ממזה. אבל הביא מר' שלמה מדרוי"ש דאין חילוק בין לפני גירושין ובין לאחר גירושין, וכמו קודם גירושין אין הקידושין פקעי, כן לאחר גירושין הקידושין חלין, וכמו שנקט הרמב"ן הנ"ל.

ד. מצאתי מגלת יוחסין בירושלים, וכו'

פי' הערוך לנה, מה שנכתבו דברים אלו במגלת יוחסין, י"ל